

Zbadljiva kolumna Svetlane Slapšak:

Prosi, naj ti odpusti!

Svetlana Slapšak v Večeru, 22.04.2023

V nepredstavljeni poplavi preproščine in neumnosti, ki jih je na RTV izrekla oseba nedoločena spola Pavel Rupar, je bil tudi tale biser: *ljudje, ki so volili GS, prihajajo k njemu in mu priznajo, da so bili zavedeni.*

Ko priznajo, lahko po njegovih besedah prosijo za odpuščanje. In njegovo vodstvo, seveda, saj če bi njega vprašali, bi jim lepo povedal, koga naj volijo. In zakaj nedoločen spol? Ker posnema Marie Le Pen, ker si barva lase, ker brez prestanka joka in ker kot prava provincialna opravljivka premierjevo partnerko imenuje prostitutka. In Jože Možina je še vedno na RTV. Lahko vsaj disciplinski postopek? Mimogrede, zdi se, da je Rupar precej drzno izbral barvo las chatain/auburn, Možina pa je še okrepil odtенок noisette/miel.

To je morda najnižkotnejša žalitev javnosti doslej, a stvari so še neprimerno hujše. Gre za poskus vzpostavitve populizma najslabše vrste ob podpori osvojenih medijev, povzročitve popolnega kaosa in množične norosti, da bi se potem pojavil rešitelj in naredil red. Rupar bi bil pravočasno odstranjen, varuhi nacifašističnega reda bi se pojavili iz svojih lukenj s palicami, pravi lik pa bi pomiril strasti. Ta goreča želja po množičnosti govori najprej o oslavitvi SDS, ki očitno vlaga ogromno energije in sredstev v logistiko demonstracij. Rezultati bi se morali pokazati na referendumih, ki bi sledili, ko bodo mase zagotovljene. Predlogov za referendum je že ni bilo več mesecev, kar pomeni, da v stranki izgubo volivcev jemljejo resno. Ker se v parlamentu ob trenutnem razmerju moči ne da narediti nič, je še najbolje interpelirati vlado in s tem dati priložnost nastopa na velikem odru največji lažnivki in največjemu lažnivcu med poslanci - imena so popolnoma nepotrebna, saj jih vsak prepozna. S tem kradejo čas vladi in parlamentu, kar je sedaj osnovna taktika SDS.

Oblast pa medtem pozablja na tiste, ki so jo izvolili. In medtem ko Rupar prodaja odpustke tistim, ki so grešili in lahko plačajo, se vlada po občutku mnogih trudi odpovedati zavezam, ki jih je dala Glasu ljudstva. Minister Bešič Loredan je obraz te politike. Vprašanje, koliko časa še, se postavlja na obeh straneh. Napetosti ni mogoče zanikati. Prav je, da se spomnimo razmišljanja filozofinje Chantal Mouffe, ki je v svoji knjigi o levem populizmu (2018) postavljala provokativna vprašanja o tem, kaj so zavore levice v svetu in kaj bi lahko naredila brez občutka krivde. Gre za izjemno uporabno branje, ki od levice zahteva predvsem globoko in široko premišljeno politiko, katere posledice, kratkoročne in dolgoročne, je treba podrobno preverjati, ob stalni pripravljenosti na hitre spremembe politike. Izvajalci in misleci leve politike nikoli ne bi smeli povsem zaupati vase, morali bi sebe izzivati in izpostavljati kritiki. Ravno v tej odprtosti bi bilo mogoče govoriti o drugačnem populizmu.

Če Ruparjeva populistična šlamparija temelji na domoljubju, pesmicah in popolni nerealnosti obljub, ima leвица ogromno možnosti za nekaj, kar je lahko hkrati premišljeno, kritično, pragmatično, vsečno, sorazmerno – in ne nazadnje – zabavno. Predsednik Golob se je na začetku zdel kot obet prav takšnega populizma. V predvolilni kampanji je bil z obljubami neprimerljivo bolj zadržan kot po zmagi. Pozneje pa je naredil vrsto nepremišljenih gafov: čas je, da se znova resno posveti šarmu in odprtosti, ki jih je kazal na začetku. Ob tako neusmiljenih napadih poraženca je to seveda zelo težko, a zato ste se borili! Ali v prevodu - borili ste se za nas! Razočaranje in užaljenost sta nesprejemljiva, saj le spodbujata sovražnika, navijače pa usmerjata proti izhodu. Prepričana sem, da ima koalicija - razen povsem nekoristnega prezira – na voljo boljše sredstvo za soočanje z Ruparjevim cirkusom: kvaliteten populizem, da zadrži stare in privabi nove ljudi, ki razmišljajo o enakosti, pravičnosti in sreči.

In svoboda, ki je hkrati vzrok in posledica in je nikoli ne moremo zreducirati na domoljubje in vero, ker ju daleč presega. Nikoli ni prepozno, da se vrnete na začetek in v javni razpravi preverite, kaj je mogoče in kaj ne. Osnovna napaka je v tem, da se celoten sveženj obljub, pričakovanih in konkretnih zahtev, ki so ga popolnoma jasno oblikovali vrhunski poznavalci iz ljudskega gibanja, sedaj vrtili okoli tega, koliko časa, administracije in birokracije je potrebnih za izvedbo. Po eni strani se postavlja vprašanje, ali so bile zahteve gibanja realne, in če ne, zakaj jih je politično gibanje – današnja koalicija – sprejelo? In po drugi strani se zdi, kot da politična koalicija premalo pozna parlamentarne procedure. Seveda ni tako, saj je v koaliciji poleg novincev solidna skupina izkušenih poslancev. Kje je torej napaka? To najlažje vidimo v obnašanju ministra za zdravje, ki ne brez zadovoljstva govori o svojem delu kot o mističnem poslanstvu: ni podatkov, ni dobrih razlag, ni jasne predstavitve postopkov. O vladnih časovnicah je bolje, da ne govorimo.

Če Ruparjeva populistična šlamparija temelji na domoljubju, pesmicah in popolni nerealnosti obljub, ima leвица ogromno možnosti za nekaj, kar je lahko hkrati premišljeno, kritično, pragmatično, vsečno, sorazmerno – in ne nazadnje – zabavno. Predsednik Golob se je na začetku zdel kot obet prav takšnega populizma

Lažje bi prenesli, če bi bil minister le resen in skrivnosten ter skop v izjavah: žal strelja na vse strani in sledijo si njegovi gafi ter nedosledni in nebulozni nastopi pa interesi in kompromisi, ki nikakor ne pritičejo njegovemu položaju. V reformi so vse bolj očitni dvomi in kot neizogibna folklor "svetovalni" prepiri, arogantno izključevanje predstavnikov ljudskega gibanja in njihovo javno sramotjenje. Del težave je morda res v tem, da ljudsko gibanje ni utihnilo, da ni na strankarski način solidarno z vsem, kar hoče nova oblast, in da je pokazalo, da svojega dela ne vidi kot odsokočno desko za politične in druge funkcije. Nekje globoko med vladajočimi morda tli nekakšna zavist, da niso več tako svobodni, prepričani o svoji misiji, brez ambicij, obveznosti in nujnih kompromisov. In hkrati tisti svobodnjaki, ki niso obremenjeni niti z denarjem, z lahkoto razmišljajo in oblikujejo svoja stališča, so superiorni v javnem nastopanju, berejo in znajo – tudi tisto, kar med poslanci velja za težko razumljivo. In ob tem se pozablja, kako enostavno je s takimi ljudmi vzpostaviti in nadaljevati ležeren in hkrati koristen odnos ...

Zato je smiselno, še preden vlada ponovno napolni svojo časovnico, izvajati levi populizem – pravzaprav samo nadaljevati zabavo, ki se nikoli ni ustavila. Recimo, ustanoviti Inštitut 35. maj, po modelu "Inštituta 1. oktober", vendar po drugačnem vzoru: spomnite se romana z naslovom 35. maj genialnega Ericha Kästnerja (bolj znanega po Emilu in detektivih) - konja, prvaka na rolkah in blesavih svetov, ki jih junak obišeče z njim. Tak inštitut bi lahko bil osrednja institucija, ki bi organizirala levi populizem, z veliko kreativnimi prostovoljci. Morda bi bili člani inštituta pripravljeni diskretno pomagati vladi, ko se ta odloči vrniti k svojim virom in si povečati priljubljenost. Neka taka institucija bi bila dragocena pri razpravi o vladni interpelaciji. Glavni očitke zadnje je ukinitve Muzeja osamosvojitve. V enem izmed svojih prispevkov sem nedavno pokazala, da je trditev Janeza Janše, da "ni države brez muzeja osamosvojiteljev", čista laž. Z veseljem bi morebitne zagovornike ideje Inštituta 35. maj "opolnomočila", da takšno trditev podprejo v debati. Drugi možen očitke v debati bi bil, da so osamosvojitelji popolnoma pozabili na osamosvojiteljice, zaslužne za samo idejo, globoko razpravo o osamosvojitvi in kritično vizijo. Spomenka Hribar, denimo. Ne, osamosvojitelji niso niti ene spustili v svoje vrste. Kako je to izključevanje vplivalo na nekatere ženske, lahko vidimo na primeru Alenke Puhar. Potrditev je njen škandalozni – še veliko bolj kot intervju s Pavlom Ruparjem - intervju na RTV. Zamere, frustracije, nepotešene ambicije, laži, poniževanje in žaljenje drugih so bili preprosto nevzdržni. Koliko sovraštva se je moralo nabrati, da se je slepa vera, polna zlobe, tako prikazala pred javnostjo? Pa še lepša bi bila skupinska slika s končno nasmejano, primerno promovirano desničarko in osamosvojiteljico, dokazano sovražnico vsega etnično in socialno nizkega in drugačnega.

Ob tem bi spomnila še na eno izjemno pomembno otroško knjigo, ki je postala del zavesti mnogih: Pale sam na svetu danskega otroškega psihologa Jensa Sigsgaarda (1942). Zgodba govori o fantu, ki se nekega jutra zbudi v svetu, kjer ni nikogar, zato obišeče vse kraje svojih želja in sanj, na primer slaščičarno. Sigsgaard je pisal iz svoje zdravniške prakse in je natančno vedel, kaj si otroci želijo. Kolikokrat ste si sami zaželeli kaj takega? Morda bi morali prav v tej knjigi iskati korenine uspeha sodobne skandinavske avto-doku-fikcije, kjer uspešni avtorji pišejo samo o eni temi – o sebi. A učinek Sigsgaardove knjige je pravzaprav povsem nasproten – v njej avtor otroka subtilno nauči preživeti in razumeti pomen drugih. Samo Inštitut 35. maj bi lahko posnel današnje sanje odraslih, samih na svetu, in posredoval uporabne ideje o tem, kar si najbolj želimo: zasesti RTV in se igrati z montažno mizo, kositi v parlamentarni samopostrežni restavraciji, zakleniti državni svet in ključ vreči v Ljubljano, solo ples v SNG Operi, petje najljubše pesmi na Trgu republike? Vsaka želja je vredna zapisa ...